

Gratuite și editabile

**Mariana Norel (coordonator)
Petru Bucurenciu • Mihaela Dragu**

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

clasa a VIII-a

– MATERIAL INTRODUCATIV –

- ✓ Fișe remediale/pentru consolidarea achizițiilor din clasa a VII-a
- ✓ Fișă de recapitulare inițială
- ✓ Fișă de evaluare inițială
- ✓ Unitatea de învățare 1 – *Iubirea, cel mai frumos sentiment*
 - Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral: compararea ideilor, a punctelor de vedere, a intențiilor de comunicare, a emoțiilor, a atitudinilor și a scopurilor comunicative;
 - Textul liric, interpretări multiple;
 - Modalități de exprimare a preferințelor și a opiniilor;
 - Elemente de vocabular: categorii semantice, mijloace interne și externe de îmbogățire a vocabularului;
 - Elemente de fonetică.

Materialul se adresează elevilor care acum pășesc în clasa a VIII-a, fiind alcătuit atât din fișe pentru ameliorarea și consolidarea achizițiilor din clasa a VII-a, cât și din fișe în care sunt tratate conținuturi din programa pentru clasa a VIII-a, grupate într-o primă unitate de învățare. Unitatea este corespunzătoare manualului pentru clasa a VIII-a realizat de Editura Aramis, dar fișele pot fi utilizate și independent. Acestea sunt concepute în deplină concordanță cu programa școlară în vigoare, acoperind competențele specifice și conținuturile învățării asociate acestora.

Fișele conțin sarcini de lucru de dificultate medie, dar și cu un nivel mai ridicat de dificultate, putând fi parcurse de către toți elevii, atât sub îndrumarea profesorului, cât și individual, în clasă sau în cadrul activităților online, dat fiind că sunt prezentate în variantă editabilă. Materialul introductiv conține și fișe de (auto)evaluare inițială și sumativă, care sunt însoțite de răspunsuri și sugestii de rezolvare. Ele sunt utile inclusiv părinților care doresc să-și sprijine copiii în învățare.

Succes tuturor!

Conținuturi vizate: textul narativ, interviul, pronumele și adjectivele pronominale

Competențe specifice vizate:

2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale;

2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii;

3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare;

4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe;

4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală;

5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare.

• Citește textul de mai jos și rezolvă sarcinile de lucru date.

Doamna Misborn, agitată, le predase timp de câteva săptămâni numai lecții în clasă, dar iată că într-o zi de joi își luă inima în dinți și sosi din nou cu globul geografic. Ceilalți nu mai așteptară să li se spună și formară un șir, entuziasmați. Doamna Misborn învârti globul de câteva ori spunând „Unde-o fi?“, dar până la urmă găsi ce căuta, o pată de culoarea nisipului, destul de mare. Atinse pata cu bagheta și toți simțiră cum un vârtej îi purta în aer, apoi căzură în gol.

Bianca ateriză pe ceva moale, foarte moale. Deschise ochii amețită și dezorientată. Abia reuși să se ridice cu chiu, cu vai, pentru că simțea o durere ascuțită la șold. La fel ca în jungla amazoniană, era extrem de cald, însă, spre deosebire de junglă, aici aerul era foarte uscat. O briză adia lin, mângâindu-i fața Biancăi. Aceasta nu fusese niciodată mai uimită ca atunci.

La câteva sute de metri de ea, se aflau o mulțime de piramide imense, copleșitor de maiestuoase. Erau construite din blocuri mari de piatră, puse unele peste alte. Măreția piramidelor avea darul de a încânta ochiul oricărui turist care trecea prin acea zonă, dovedind că fusese nevoie de multă trudă pentru a fi construite. Erau absolut încântătoare, nu puteai să nu te oprești în fața lor pentru a le admira. Bianca era mută de uimire și emana un interes nemărginit față de acele construcții. Nu avu nevoie de mult timp de gândire pentru a-și da seama că se află în Egipt.

Doamna Misborn îi citi Biancăi încântarea de pe față și surâse. Apoi îi îndemnă printr-o fluturare a mâinii pe copii să o urmeze într-o plimbare prin deșertul cel uscat. Această invitație stârni oftaturi și sunete dezaprobatore, dar doamna de geografie nu se lăsă nicidecum influențată de ele. Profesoara porni la drum, însoțită de copii. Împărți apă dintr-un bidon imens ce-l avea în geanta sa din piele de crocodil, apoi le explică despre cum soarele încălzea zona apropiată de Ecuator.

Chiar atunci, toți copiii zăriră câțiva palmieri și un ochi de apă rece în fața lor. Toți se repeziră spre apă, dar doamna Misborn îi opri, aruncându-le priviri amuzate.

– Aceasta este fata morgana, chicoti ea. Este doar o iluzie optică; clima caldă zăpăcește mințile și puteți avea această iluzie, așa că fiți concentrați. Gândiți-vă că aceia care au pornit după fata morgana nu s-au mai întors.

Apoi își continuă drumul tăcuți, privind dezamăgiți ochiul de apă ce se îndepărta de ei.

După un sfert de oră parcursă prin deșert, în timp ce doamna Misborn le explica despre clima caldă, se simțeau de-a dreptul însetați și obosiți. Făcură un popas pe o dună de nisip, pe când soarele intra în nori. Copiii, bucuroși de pauză, ațipiră în scurt timp, spre mirarea Biancăi. Chiar și doamna Misborn adormi.

Doar Bianca avea ochii deschiși. Pur și simplu, nu putea adormi.

(*Călătoriile magice ale Biancăi*, de Sabina Terzea)

1. Scrie câte un sinonim și câte un antonim pentru următoarele cuvinte preluate din text:

_____ = entuziasmați ≠ _____
_____ = purta ≠ _____
_____ = moale ≠ _____
_____ = lin ≠ _____
_____ = niciodată ≠ _____

_____ = nemărginit ≠ _____
 _____ = surâse ≠ _____

2. Analizează pronumele personale și pronumele reflexive din paragraful scris în chenar, completând tabelul dat.

Pronumele	Felul	Persoana	Numărul	Genul (dacă e cazul)	Cazul	Funcția sintactică
îi	personal	a III-a	singular	feminin	dativ	complement indirect

3. Menționează felul, genul și numărul următoarelor pronume demonstrative din text. Scrie, apoi, enunțuri în care acestea sunt adjective pronominale demonstrative.

- ceilalți → _____
- aceasta → _____
- aceia → _____

4. Precizează felul pronumelor și al adjectivelor pronominale subliniate.

- câteva → _____ toți → _____
 altele → _____ care → _____
 acele → _____ această → _____
 sa → _____ -vă → _____

5. Transcrie:

- două repere spațiale: _____
- două repere temporale: _____

6. Realizează planul simplu de idei al textului dat.

7. Comentează, în 60-70 de cuvinte, relația dintre profesoara de geografie și elevi, așa cum reiese din fragmentul dat.

8. De ce crezi că Bianca nu putea să adoarmă? Argumentează-ți răspunsul într-un text de 50-60 de cuvinte.

9. *Realizează un interviu cu Bianca în legătură cu experiența pe care aceasta a avut-o în timpul călătoriei în Egipt.

* Sarcinile de lucru marcate cu * au un nivel de dificultate mai ridicat.

Conținuturi vizate: textul liric, metafora, adjectivul, adverbul, interjecția

Competențe specifice vizate:

2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale;

2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii;

3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare;

3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor;

4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe;

4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

• Citește cu atenție textul următor și rezolvă cerințele.

să zicem că vrei să spui un fapt simplu:
pasărea a țipat și, zburând, a ajuns la cer

și bineînțeles, în susul altei pagini
cer = cimitirul neliniștilor noastre

deschizi dicționarul poetic
și cauți definiția păsării; aha, uite:
pasăre = un suflet mai ușor decât aerul

avem acum un fapt simplu, enunțat poetic:
*un suflet mai ușor decât aerul
și-a împlinit nevoia de vocale
și, împingând pământul în jos cu piciorul,
a ajuns în cimitirul neliniștilor noastre.*

apoi cauți *a țipa*
a țipa = a-și împlini nevoia de vocale

(Lecția de poezie, de Andrei Codrescu)

găsești imediat și
a zbura = a împinge pământul în jos cu piciorul

1. Extrage din text două sintagme care să indice prezența eului liric.

2. Menționează titlul poeziei și explică semnificația acestuia în două-trei enunțuri.

Titlul –

3. Precizează măsura și rima ultimelor patru versuri.

- măsura

- rima

4. *Înlocuiește titlul poeziei cu altul sugestiv, argumentând alegerea.

5. Extrage din text:

a. două adjective: _____

b. două interjecții: _____

c. două adverbe: _____

6. Precizează, pentru fiecare cuvânt subliniat în text, partea de vorbire și funcția sintactică.

simplic _____

uite _____

imediat _____

noastre _____

acum _____

în jos _____

7. Alcătuieste enunțuri în care cuvântul subliniat din secvența *pasăre = un suflet mai ușor decât aerul* să fie adverb la toate gradele de comparație.

8. Formulează enunțuri în care să folosești cuvinte care să îndeplinească cerințele următoare:

• adverb de loc

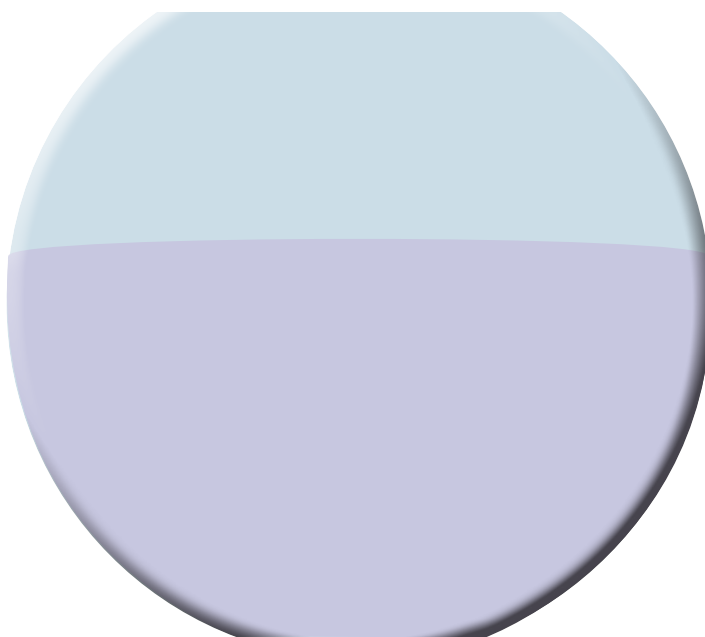
• adjectiv la gradul superlativ absolut cu funcție sintactică de nume predicativ

- numeral ordinal cu funcție sintactică de atribut

-
- interjecție predicativă

-
- adverb cu funcție de circumstanțial de mod
-

9. *Scrie pe spațiul din acvariu sentimentele pe care eul liric le transmite prin intermediul figurilor de stil și al imaginilor artistice, în poezia *Lecția de poezie*.

ACVARIUL SENTIMENTELOR

10. *Realizează, pe o coală A4, un spațiu imaginar (scris sau desenat) în care un scriitor își creează opera. Poți folosi elemente din natură și pe cele specifice artistului.

11. *Având ca model construcția poeziei citate, alcătuește un text liric de cinci versuri, pornind de la enunțul: „Creionul aluneca pe hârtie, acoperind-o cu gânduri“.

creionul = _____

aluneca = _____

hârtie = _____

acoperind = _____

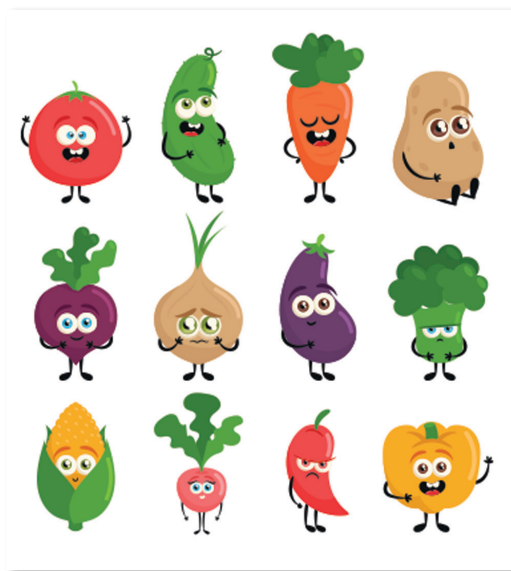
gânduri = _____

12. *Scrie un calambur (joc de cuvinte care mizează pe echivoc, pe asemănarea unor cuvinte deosebite ca sens, sursele lui fiind polisemia și omonimia).

Exemple: „Un an, de când cu tine pe-al vremii ocean Plutind, viața-mi pare un cântec.
O, ce an!“ (I.L. Caragiale)

„Cine nu știe și nu știe că nu știe, e prost: ocolește-l. Cine nu știe și știe că nu știe, e neștiutor: învață-l. Cine știe și nu știe că știe, e adormit: trezește-l. Cine știe și știe că știe, e înțelept: ascultă-l.“
(Din înțelepciunea indiană)

13. *Ești un cercetător celebru. În misiunile tale de cercetare ai ajuns pe planeta Vegetaria. Aici ai întâlnit multe fructe și legume prietenoase, dar și unele mai puțin prietenoase. Alege-ți, din imaginile de mai jos, trei dintre cei mai prietenoși aliați care să te ajute să te ferești de dușmani. Scrie, pe o coală separată, un text de 150-200 de cuvinte, pentru a povesti o aventură în care să fie implicate personaje din lumea Vegetaria. Dă nume fiecărui personaj.

Conținuturi vizate: atributul, complementele, circumstanțialele, tipare textuale de structurare a ideilor

Competențe specifice vizate:

2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale;

2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii;

3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectarea unor structuri adecvate intenției de comunicare;

3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale;

4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe;

4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.

• Citește fragmentul din articolul *Nume de rezonanță, repere ale culturii românești*, realizat de Ana Grama și rezolvă cerințele.

Radu Beligan

O figură emblematică în teatrul și filmul românesc este maestrul Radu Beligan. Seniorul teatrului românesc reprezintă nu doar un monument de talent, ci și un artist unic — prin glasul său inconfundabil, prin dragostea și plăcerea cu care urcă pe scenă și cu care joacă de 75 de ani, prin „averea” de roluri în teatru și film pe care a adunat-o de-a lungul unei cariere impresionante.

Născut la 14 decembrie 1918, la Galbeni, în apropiere de orașul Roman, a studiat la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică.¹ Acolo a avut-o profesoară pe Lucia Sturdza Bulandra. De-a lungul carierei, a jucat pe scenele celor mai mari teatre bucureștene. A fost cel care a înființat Teatrul de Comedie, al cărui director a fost timp de opt ani (1961-1969). A realizat peste 80 de roluri în teatru și 30 în filme. Este primul actor român căruia i s-a acordat Ordinul Național al Legiunii de Onoare franceze în grad de Ofițer. La 15 decembrie 2013, maestrul Radu Beligan a primit titlul de cel mai longeviv actor încă în activitate pe scena unui teatru, din partea Guinness World Records.

Liviu Ciulei

Unul dintre cei mai mari regizori români a fost Liviu Ciulei, sub a cărui conducere Teatrul Bulandra devenise cea mai importantă instituție teatrală a vremii. [...] Născut la 7 iulie 1923, la București, Ciulei a fost nu doar regizor, ci și actor, scenograf, arhitect și profesor. A părăsit România în anul 1980. El a lucrat în multe țări din Europa, precum și în Statele Unite ale Americii, Canada și Australia. A fost director artistic al teatrului Tyrone Guthrie din Minneapolis, Minnesota (Statele Unite). Din 1986, profesor de teatru la Columbia University și New York University în New York City. A murit la 25 octombrie 2011, la München, Germania.

Cristian Mungiu

Tânăra generație de regizori este reprezentată pe plan internațional de Cristian Mungiu. Născut la 27 aprilie 1968, la Iași, a devenit celebru prin selectarea filmului „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile” de către juriul Festivalului de Film de la Cannes. După ce a primit Premiul acordat de Federația Internațională a Presei Cinematografice și premiul acordat de administrația educației naționale din Franța, Mungiu a câștigat, la 27 mai 2007, Marele Premiu al Festivalului Internațional de Film de la Cannes — Palme d’Or. Filmul a fost nominalizat și la premiile „Globul de Aur”.

Ion Mincu

Născut la 20 decembrie 1852, la Focșani, Ion Mincu a fost un nume promotor al unui stil românesc în arhitectură, cunoscută și ca arhitectură neo-românească, integrând în operele sale specificul arhitecturii tradiționale din România. Exemple în acest sens sunt Casa Lahovari (1886), Casa Doina (1882-1892), Școala Centrală de fete din București (1890), Casa Monteoru – sediul Uniunii Scriitorilor (1887-1888), Casa Vernescu (1887-1889). A murit la 6 decembrie 1912, la București.

Petre Antonescu

Născut la 29 iunie 1873, la Râmnicu Sărat, a fost arhitect, pedagog, planificator urban; restaurator de monumente istorice și academician român. El s-a impus printre personalitățile de frunte ale școlii de arhitectură românească. În 1945 a fost ales membru titular al Academiei Române. Printre

¹ Radu Beligan s-a stins din viață la București, în data de 20 iulie 2016 (n.n.)

lucrările sale cele mai reprezentative se numără fosta clădire a Primăriei Municipiului București (1906-1910), fosta clădire a Băncii de Investiții din București (1915-1923), Arcul de Triumf, monument închinat Unirii Tuturor Românilor din 1918, inaugurat la 1 decembrie 1936. A murit la 22 aprilie 1965, la București.

(Ana Grama, *Nume de rezonanță, repere ale culturii românești*, 2012, <https://jurnalspiritual.eu/nume-de-rezonanta-romanesti/>)

1. Formulează răspunsuri pentru următoarele cerințe care vizează textul dat.

a. Indică două domenii diferite pe care le reprezintă personalitățile descrise.

b. Identifică două trăsături ale lui Radu Beligan care demonstrează că este o figură emblematică a culturii românești.

c. Descoperă personalitatea care a fost cadru didactic la o universitate străină și enumeră și alte două profesii ale sale.

d. Stabilește care este cea mai tânără personalitate prezentată și indică prin ce a devenit celebră.

e. Indică personalitatea care s-a remarcat prin preocuparea sa de a restaura monumente istorice.

2. Indică, prin bifarea răspunsului corect, dacă următoarele enunțuri, care vizează textul dat, sunt adevărate (A) sau false (F).

A F

a. Radu Beligan a jucat până la vârsta de 75 de ani.

☐ / ☐

b. Radu Beligan a fost primul actor român care a fost decorat cu Ordinul Național al Legiunii de Onoare franceze în grad de Ofițer.

☐ / ☐

c. Liviu Ciulei a lucrat în țări de pe cele cinci continente.

☐ / ☐

d. Filmul „4 luni, 3 săptămâni și 2 zile” a fost regizat de Liviu Ciulei.

☐ / ☐

e. Arcul de Triumf este una dintre lucrările reprezentative ale arhitectului Petre Antonescu.

☐ / ☐

3. Identifică în textul dat cuvintele care corespund următoarelor cerințe.

a. circumstanțial de timp, realizat prin substantiv precedat de locuțiune prepozițională:

b. complement indirect, realizat prin pronume relativ:

c. circumstanțial de loc, realizat prin substantiv precedat de prepoziție:

d. atribut, realizat prin adjectiv la gradul superlativ relativ de superioritate:

e. atribut, realizat prin substantiv precedat de prepoziție:

4. Completează următoarele enunțuri.

a. Substantivul *unui teatru* din enunțul „La 15 decembrie 2013, maestrul Radu Beligan a primit titlul de cel mai longeviv actor încă în activitate pe scena unui teatru, din partea Guinness World Records.” are funcția sintactică de _____.

b. În enunțul „El a lucrat în multe țări din Europa, precum și în Statele Unite ale Americii, Canada și Australia.” sunt _____ circumstanțiale de loc.

c. Atributul *marii* din structura *marii regizori de teatru* este realizat prin _____.

d. În enunțul „Filmul a fost nominalizat și la premiile «Globul de Aur».”, complementul prepozițional este _____.

e. În enunțul „El s-a impus printre personalitățile de frunte ale școlii de arhitectură românească.” sunt _____ atribute.

5. Redactează pe coli separate două tipuri diferite de texte (alege între textul narativ, descriptiv, dialogat, explicativ), valorificând tema propusă de articol – valori ale culturii românești, respectând elementele grafice specifice și organizarea lor în funcție de situația de comunicare. Textele redactate pot avea între 100-150 de cuvinte, ținând cont și de tipul de text ales.

În redactarea textelor, vei ține seama de criteriile de mai jos.

Criteriul	Detalierea criteriului
Tipul de text ales	Folosirea caracteristicilor tipului de text ales
Correspondența cu tema propusă	Utilizarea unor cuvinte-cheie potrivite temei date; corespondență între conținutul textului, intenția celui care redactează textul și efectul pe care îl are asupra cititorului/auditorului
Integrarea părților	Respectarea succesiunii părților unei compuneri: <i>introducere, cuprins, încheiere</i>
Proprietatea termenilor	Folosirea unui limbaj potrivit temei propuse, pentru exprimarea ideilor și sentimentelor
Elemente grafice	Folosirea elementelor grafice specifice tipului de text ales
Originalitate	Prezentarea într-un mod particular a temei propuse

Fișă de recapitulare inițială

- Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

Copil fiind am înălțat un zmeu,
Cu greu îl mai zăream de pe Pământ,
Ușor, îl agățasem doar de vânt
Și am crezut că va zbura mereu

Pe aripi din hârtie foșnitoare
Și două rândunele desenate
Cu tușul luat din gânduri vinovate,
Un zmeu zburând furiș din floare-n floare.

Copil fiind simțeam cum zboru-i dulce
De flutur ești cu aripi colorate,
Habar n-aveam ce trecătoare-s toate
Și-o clipă doar ce poate a-ți aduce!

(Zmeu, de Stomff Andrei Aurel)

B.

Acu, vezi tu, cică un băiat și-a făcut odată un zmeu de hârtie, un zmeu mare, mare cât o casă și, dacă l-a-nălțat, s-a prins și el de coada zmeului și a pornit-o prin văzduh. Și-apoi, l-a purtat zmeul, l-a purtat o săptămână pân-la a norilor țâțână, l-a purtat o lună-ntreagă peste-a mărilor viroagă, ba – pe câte înțeleg – l-a purtat și-un an întreg. Iar dacă se scurse anul, ameți băiatul și-și duse dreapta la ochi, iar zmeul odată cârmi spre dreapta. Lăsa mâna jos și-și ridică stânga, iar zmeul, ascultător, apucă spre stânga. Văzând cum vine treaba, își ridică băiatul amândouă mâinile deodată și zmeul porni să coboare lin.

– Păi, zi așa! strigă băiatul, bucuros că-i prinsese meșteșugul.
– Dar tu cum credeai? răsună atunci un glas batjocoritor.
– Na-ți-o bună! se minună băiatul. Știi să și vorbești?
– Vezi bine – se răsti zmeul. Voi oamenii v-ați cam luat nasul la purtare și vă credeți mai deștepți decât găina...

Auzind una ca asta, se zăpăci băiatul.

– Iartă-mă – se rugă el. N-am voit să te jignesc...
– Asta ar mai lipsi! bombăni zmeul și, încurcat, băiatul nu mai știu pe unde să-și scoată cămașa.
– Eu, drept să-ți spun, am bănuir dintotdeauna că zmeiele de hârtie grăiesc – vorbi el repede, încercând s-o dreagă. Ce poate fi mai înțelept decât un zmeu?
– Și mai frumos! îi aminti zmeul de hârtie, iar băiatul se grăbi să întărească:
– De bună seamă! Mai frumos și mai de preț... Ce ne-am face fără zmeie?
– De! Mă-ntreb și eu... zise zmeul, umflându-se în penele lui de lemn bătute pe la-ncheieturi.
Da, da, mi se pare că ești mai isteț decât am bănuir – urmă el îmbunat.
– Atunci să coborâm, da? spuse băiatul și-și ridică palmele, iar zmeul începu să coboare.

Din păcate, se cam pripise băiatul. Nu privise-n jos și, iacă, zmeul coborî binișor și se lăsă pe-un vârf de munte, pe-o culme unde doar norii albi și vineți se opreau uneori, de se rezemau istoviți în coate, unde vântul poposea când și când, să-și tragă sufletul și unde picior de om nu călcase din vremurile – ndepărtate ale începutului. Locul era neted ca sticla, alb ca spuma, uitat ca uitarea. De jur-împrejur se căscau hăuri neștiute, iar pe culmea lustruită de coatele norilor și de suflarea vântului nimic nu se zărea. Nici fir de iarbă, nici fir de colb.

– Nu-mi pasă – zise însă băiatul. Doar să-mi dezmořesc oleacă picioarele și om porni mai departe...

(*Cartea de Piatră*, de Vladimir Colin)

C.

Carmen: Nu se poate. Ne-am jurat că de azi începem să învățăm pentru bac! Cu ce începem?

Dora: Cu istoria.

Carmen: Citești tu sau citesc eu?

Dora: Citește tu.

Carmen: Dar să nu caști! Mai bine să citim câte două pagini fiecare. Două eu, două tu.

Dora: Bun! Și căscăm cu rândul.

Carmen: Ștefan cel Mare: 1457-1504.

Dora: Ooooofff! De ce o fi domnit și ăsta atâtea pagini? (*se aude o bătaie la ușă*)

Dora: Intră!

Anibal: Vă deranjez? (*se împiedică de covor*)

Dora: Nu. N-aveam nicio treabă.

Carmen: Învățăm. Deocamdată ai deranjat covorul.

Anibal: Pardon! Dora, am venit să te rog, dacă vrei, să-mi împrumuți puțin cutia ta de compasuri.

Dora: Cu plăcere!

Carmen: Și tu înveți?

Anibal: Da, a venit Heruvim la mine să-nvățăm împreună.

Dora: A!

Carmen: E și „Îngerul“ aici?

Anibal: Da, suntem amândoi, dincolo, la mine, în rai...

Carmen: Și de ce vă trebuie compasurile?

Dora: Învățați la matematică?

Anibal: Nu! La latină...

Carmen: Aha! Și vreți să măsurați unghiurile la verbele neregulate?

Anibal: Nu. Vrem să măsurăm timpul, ca să treacă mai repede. (*ia cutia de compasuri*) Mersi.

Dora: Cu plăcere!

Anibal: Mă ierți că te-am deranjat, Dora!

(*Profesorul de franceză*, de Tudor Mușatescu)

1. Identifică

• în textul A:

- o personificare → _____
- un epitet → _____
- o repetiție → _____
- un cuvânt cu sens figurat → _____
- măsura primului vers → _____
- două cuvinte care rimează din strofa a doua → _____
- sentimentul dominant → _____

• în textul B:

- două cuvinte care conțin diftong → _____
- două cuvinte care conțin vocale în hiat → _____
- câte un sinonim și un antonim pentru cuvintele date:
_____ = odată ≠ _____
_____ = ascultător ≠ _____
_____ = se minună ≠ _____
- un enunț asertiv → _____
- un enunț interogativ → _____
- două propoziții aflate în raport de coordonare → _____

- două idei principale corespunzătoare fragmentului:

• în textul C:

- un substantiv în vocativ → _____
- un verb la modul conjunctiv → _____
- un adjectiv pronominal posesiv → _____
- o interjecție predicativă → _____
- un circumstanțial de timp → _____
- un complement direct → _____
- un complement prepozițional → _____
- un pronume personal cu funcție de subiect → _____
- un pronume personal cu funcție de complement indirect → _____
- un predicat realizat printr-un verb la timpul perfect compus → _____
- un predicat realizat printr-un verb la modul imperativ → _____

2. Compară cele trei texte și realizează o schemă cât mai creativă, pe o foaie A3, apoi prezintă-o colegilor. Pentru comparație, vei ține cont de:

- trăsăturile tipului de text (epic, liric, dramatic);
- tema textelor;
- structura/așezarea în pagină;
- titlurile;
- ideile exprimate.

Poți face o poză schemei tale, pe care să o atașezi în spațiul alăturat.

3. Analizează cuvintele subliniate din cele trei texte, completând tabelul dat.

Cuvântul subliniat	Partea de vorbire	Cuvântul determinat	Funcția sintactică	Cazul (acolo unde este posibil)
un zmeu	substantiv comun	am înălțat	complement direct	acuzativ
(de) vânt				
mereu				
(din) hârtie				
a aduce				
mare				
l-				
băiatul				
vântului				
(cu) ce				
două				
oooofff				

4. Asociază textelor A și B o bandă desenată de minimum 6 cadrane, realizată pe o foaie A3 sau A4. Explică apoi relația dintre limbajul verbal și nonverbal, așa cum reiese din banda desenată, și modul în care imaginile și textul transmit bucuria.

Explicația: _____

5. Aplică ce ai învățat.

Redactează un text, de 60-100 de cuvinte, în care să-ți susții punctul de vedere cu privire la importanța jocurilor la vârsta copilăriei.

6. a. Confeționează, împreună cu un coleg, un zmeu din hârtie. Realizați apoi un text, de 40-70 de cuvinte, în care **să explicați** ce materiale sunt necesare și modul de confeționare a zmeului.

b. Transformați textul redactat anterior într-unul literar și **explicați**, într-o notă, trei dintre modificările aplicate.

Notă

Fișă de evaluare inițială

• Citește cu atenție textul.

Deodată, am simțit că vreau să mă retrag. Să strâng tot și să mă duc acasă. Unde mi-o fi fost capul? De ce mă forțam să trec prin asta, când știam deja cum o să se termine totul? Baba **era** pe acoperiș, **privindu**-mă. I-am simțit privirea pătrunzătoare ca o rază de soare care îți arde pielea. Avea să fie un eșec devastator, chiar și pentru mine.

– Nu sunt prea sigur că vreau să înalț un zmeu azi! am zis.

– E o zi frumoasă, a spus Hassan.

Mi-am trecut greutatea de pe un picior pe celălalt. Am încercat să-mi desprind privirea de pe acoperișul casei **noastre**.

– Nu știu, poate ar fi mai bine să mergem acasă.

Atunci a făcut un pas spre mine și, pe un ton scăzut, mi-a spus ceva ce m-a speriat puțin:

– Ține minte, Amir aga. Nu există niciun monstru, doar o zi frumoasă!

Cum de mă citea așa de **ușor**, ca pe o carte deschisă, când de cele mai multe ori eu habar n-aveam ce coace el în mintea lui? Eu eram cel care mergea la școală, care știa să scrie și să citească. Eu eram cel deștept. Hassan nu știa nici abecedarul, dar mă citea pe mine. Perfect. Era puțin neliniștitor, dar și reconfortant, într-un fel, să ai pe cineva care știe întotdeauna de ce ai nevoie.

– Nu există niciun monstru, am zis, simțindu-mă deja un pic mai bine, spre surprinderea mea. A zâmbit.

– Niciun monstru.

– Ești sigur?

A închis ochii. A încuviințat din cap.

M-am uitat la copiii de pe stradă care se distrau, aruncând cu bulgări de zăpadă.

– E o zi frumoasă, nu-i așa? [...]

Nu trecuse un minut și zmeul meu se îndrepta glonț spre cer. Scotea un sunet ca fâlfâitul aripilor unei păsări de hârtie. Hassan a bătut din palme, a fluierat și a fugit înapoi, spre mine.

I-am dat mosorul, ținând de sfoară, și el a înfășurat repede, până când ața a rămas întinsă.

Cel puțin două duzini de zmeie fluturau deja pe cer, ca niște rechini de hârtie în căutarea prăzii. Peste o oră numărul lor se dublase, iar zmeiele albastre, roșii sau galbene se unduiau și vâjâiau pe cer. O adiere rece îmi trecu prin păr. Vântul era perfect pentru înălțat zmeie – sufla exact atât de tare cât să poată ridica puțin zmeiele, ușurându-le virajele. Chiar **lângă** mine, Hassan ținea mosorul, cu mâinile deja însângerate de sfoară.

În curând începu tăierea și primul zmeu înfrânt, scăpat de sub control, se prăbuși într-un vârtej. Cădeau din cer ca stelele căzătoare, cu cozile lor lungi, scânteietoare, presărând cartierele de dedesubt cu daruri pentru competitorii rămași, fiindcă erau ele însele mult-râvnitele trofee. Auzeam vânătorii, care zbierau și alergau de-a lungul străzii. Cineva striga că a izbucnit o bătaie, cu două străzi mai jos.

(*Vânătorii de zmeie*, de Khaled Hosseini)

1. Menționează dacă următoarele afirmații care privesc textul dat sunt adevărate sau false, bifând A sau F. **10 puncte** (5 × 2 puncte)

- Amir nu este sigur că vrea să înalțe un zmeu.
- Hassan îi spune lui Amir că există monștri.
- Hassan știa foarte bine abecedarul.
- Copiii de pe stradă se distrau, aruncând cu bulgări de zăpadă.
- Amir a reușit să înalțe zmeul.

A	F
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

2. Stabilește corespondența între elementele din coloana stângă, scrise îngroșat în text, și cele din coloana dreaptă, trecând în casete numărul corespunzător din coloana din dreapta. **10 puncte** (5 × 2 puncte)

a. era	☐	1. prepoziție
b. noastre	☐	2. adverb de mod
c. privind	☐	3. verb predicativ
d. ușor	☐	4. adjectiv pronominal posesiv
e. lângă	☐	5. verb la forma de gerunziu
		6. adjectiv propriu-zis

3. Rezolvă cerințele formulate, pornind de la textul dat.

20 de puncte (5 × 4 puncte)

- a. Formulează două idei principale corespunzătoare textului.

b. Notează numele fiecărui personaj și câte două trăsături ale acestora, așa cum se desprind din text.

c. Menționează sentimentul care îi încearcă pe băieți la înălțarea zmeului și transcrie o secvență sugestivă.

d. Extrage din text două figuri de stil diferite, precizând felul lor.

e. Explică sensul pe care îl are în context enunțul: *Hassan nu știa nici abecedarul, dar mă citea pe mine.*

4. Completează următoarele enunțuri care vizează textul citat.

24 de puncte (3, 3, 4, 6, 8)

- Un mod de expunere prezent în text este _____.
- O propoziție simplă este _____.

c. Predicatul nominal din secvența *Era puțin neliniștitor, dar și reconfortant, într-un fel, să ai pe cineva care știe întotdeauna de ce ai nevoie.* este _____.

d. Un cuvânt format prin derivare este _____, iar unul format prin compunere este _____.

e. Cuvântul *aripilor* din structura *Scotea un sunet ca fâlfâitul aripilor unei păsări de hârtie.* este ca parte de vorbire _____ în cazul _____, iar *de hârtie* are funcția sintactică de _____ și este însoțit de _____.

5. Scrie un text narativ-descriptiv, de 150-170 de cuvinte, în care să povestești o întâmplare legată de un obiect confecționat pe perioada vacanței (o machetă din lego, o figurină de lemn sau de lut, o mașină din piese metalice, un instrument muzical de hârtie etc.). **26 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere:

- să menționezi două repere spațio-temporale; (4 puncte)
- să folosești narațiunea și descrierea; (6 puncte)
- să respecți succesiunea întâmplărilor; (6 puncte)
- să prezinți modul de confecționare; (4 puncte)
- să respecți normele de ortografie și de punctuație în vigoare; (4 puncte)
- să te încadrezi în numărul de cuvinte indicat. (2 puncte)

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Autoevaluare/ Răspunsuri

1. a. A; b. F; c. F; d. F; e. A. 2. a. 3; b. 4; c. 5; d. 2; e. 1. 3. a. **de exemplu:** Profitând de ziua frumoasă, Hassan îl încurajează pe Amir să înalțe un zmeu. Cei doi băieți fericiți că au reușit să înalțe zmeul aleargă împreună cu ceilalți copii pe străzi.; b. **de exemplu:** Hassan – simplu, bun cunoscător de oameni; Amir- neîncrezător, timid. c. **de exemplu:** fericire, entuziasm; d. **de exemplu:** comparație – *Cum de mă citea așa de ușor, ca pe o carte deschisă*; enumerație – *Era puțin neliniștitor, dar și reconfortant, într-un fel, să ai pe cineva care știe întotdeauna de ce ai nevoie.*; e. **de exemplu:** deși un băiat simplu, sărac, era un bun cunoscător de oameni. 4. a. narațiunea, dialogul; b. A zâmbit.; c. Era neliniștitor, dar și reconfortant; d. derivare – *pătrunzătoare*, compunere – *de pe*; e. *aripilor* – substantiv comun, caz genitiv; *de hârtie* – atribut (substantival), însoțit de prepoziția simplă *de*.

Unitatea de învățare 1

IUBIREA, CEL MAI FRUMOS SENTIMENT

A. APLICĂ CE AI ÎNVĂȚAT DESPRE TEXTUL LIRIC

Ne amintim

Textul în care sunt exprimate în mod direct sentimente, stări, emoții sau trăiri se numește **text liric**. Acest tip de text dezvăluie complexitatea lumii interioare a autorului și viziunea despre lume a acestuia. (Termenul *liric* vine de la denumirea instrumentului muzical lira, care era instrumentul lui Apollo, zeul luminii, al muzicii și al poeziei la greci.)

Eul liric este persoana sau „vocea” căreia autorul îi atribuie rolul de a exprima sentimentele și stările în textele lirice.

O trăsătură importantă a textelor lirice este reprezentată de *expresivitatea sporită*, realizată cu ajutorul limbajului predominant figurat, care stă la baza diverselor **figuri de stil** (personificarea, comparația, epitetul, enumerația, metafora etc) și **imagini artistice** (vizuale, auditive, dinamice etc.).

La nivelul formei textelor lirice, se remarcă existența **elementelor de versificație**: strofe, versuri, rimă, măsură, ritm.

• Citește poezia *Dorința*, de Mihai Eminescu, și rezolvă cerințele date.

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci.

Și în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vălul,
Să-l ridic de pe obraz.

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne-vor c-un cânt
Singuratică isvoare,
Blânda batere de vânt;

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr, înfiorate,
Or să-ți cadă flori de tei.

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

1. Scrie câte un sinonim potrivit pentru următoarele cuvinte preluate din text:

vino = _____
crengi = _____
galben = _____
blânda = _____
să culci = _____
codru = _____

2. Integrează în enunțuri negative antonimele potrivite ale următoarelor cuvinte din text.

ascund $\neq$ _____

singuri $\neq$ _____

armonia $\neq$ _____

3. Identifică, în textul citit, trei cuvinte sau grupuri de cuvinte care marchează prezența eului liric.

4. Transcrie, din poezia dată, câte un exemplu pentru fiecare dintre următoarele figuri de stil, precizând semnificația fiecăreia (ce exprimă, sugerează sau evidențiază).

a. personificare: _____

semnificație: _____

b. epitet: _____

semnificație: _____

c. repetiție: _____

semnificație: _____

5. Menționează măsura, respectiv cuvintele care rimează în prima și în ultima strofă a poeziei. Notează ce observi în privința rimei.

prima strofă

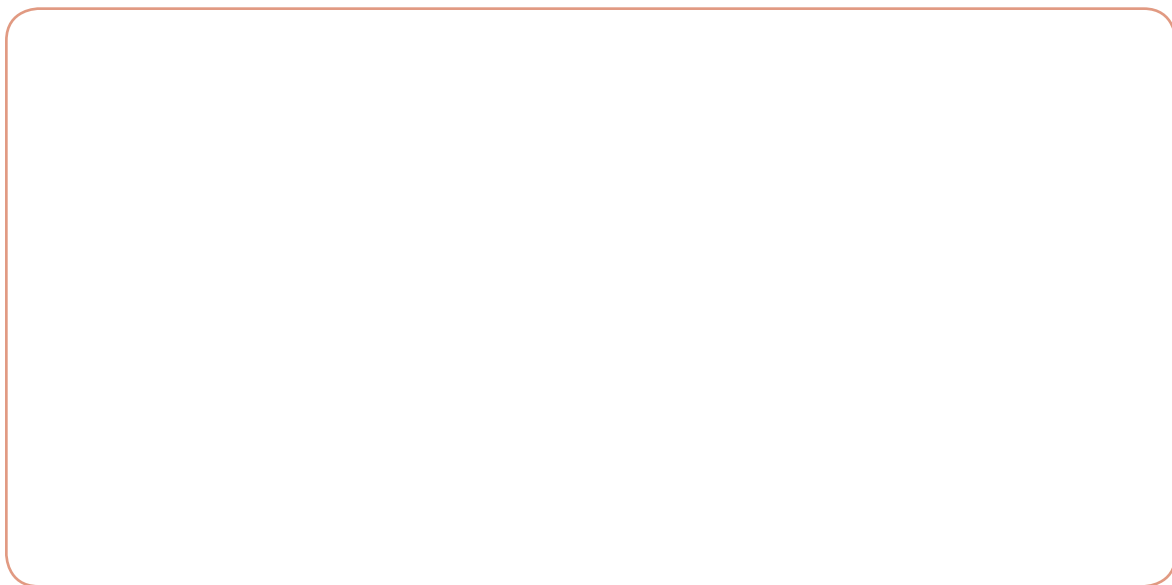
ultima strofă

măsura:
cuvinte care rimează:

măsura:
cuvinte care rimează:

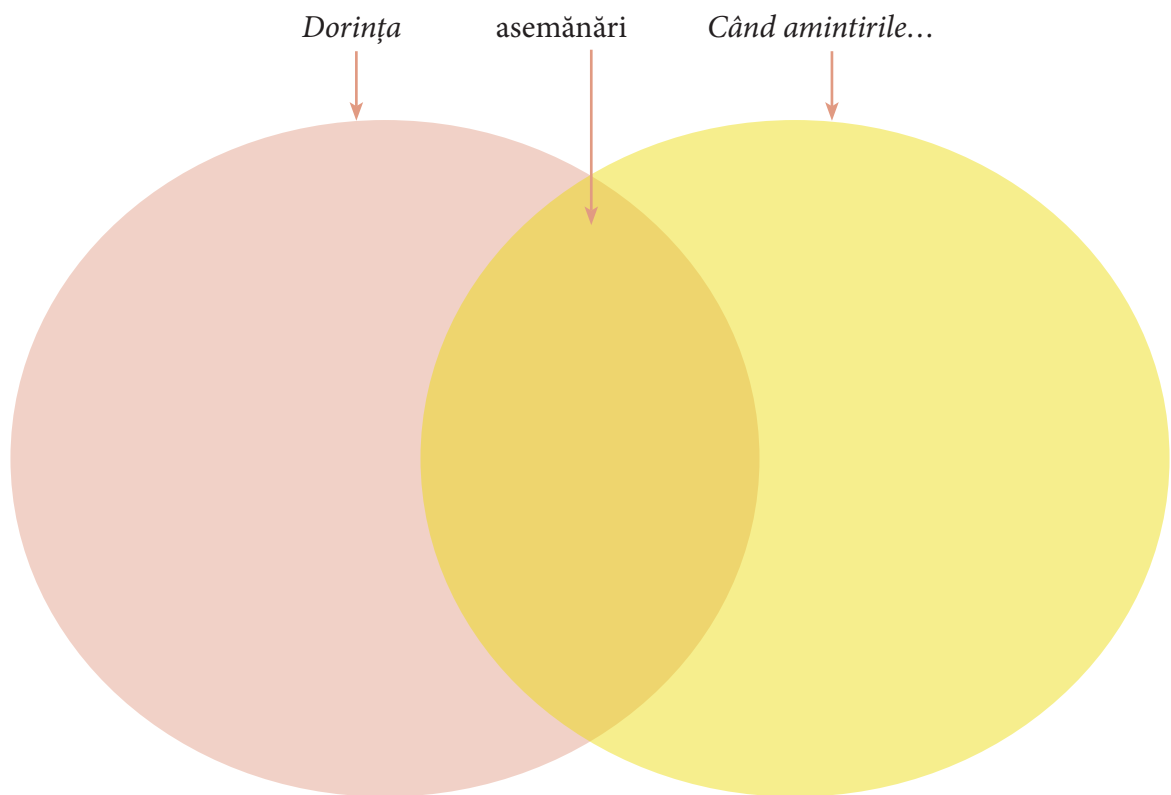
6. În creația lirică dată, natura evocată ar urma să participe activ la întâlnirea celor doi îndrăgostiți. Recitește poezia și identifică elementele cadrului natural, evidențiind rolul și semnificația acestora. Scrie, în acest sens, un text de 60-80 de cuvinte.

7. Creează, pe spațiul pus la dispoziție, o definiție originală pentru iubire, având în vedere inclusiv stările, emoțiile și trăirile exprimate de eul liric din poezia *Dorința*. Poți realiza un articol de dicționar, un cvintet, o schemă sau orice alt tip de text multimodal care ți se pare potrivit.

8. Formează pereche cu un coleg și imaginați-vă că teiul și izvorul din poezie, prinzând viață, discută despre întâlnirea celor doi îndrăgostiți. Creați un dialog între cei doi martori ai întâlnirii (10-12 replici), făcând referire la: ce au văzut, ce au auzit, ce au simțit etc. Interpretați dialogul creat în fața clasei. Colegii vor fi atenți și vor compara punctele de vedere și trăirile teiului și ale izvorului.

9. Compară creațiile poetice eminesciene *Dorința* și *Când amintirile...*, completând următoarea diagramă Venn. Poți face referire la: structura textului, elementele de versificație, ipostaza eului liric, temă, cadrul natural descris, stările, sentimentele și emoțiile exprimate etc.

B. EXERSEAZĂ ELEMENTELE DE VOCABULAR

- Citește poezia *Când amintirile...*, de Mihai Eminescu, și rezolvă următoarele exerciții.

Când amintirile-n trecut
Încearcă să mă cheme,
Pe drumul lung și cunoscut
Mai trec din vreme-n vreme.

A noastre inimi își jurau
Credință pe toți vecii,
Când pe cărări se scuturau
De floare liliicii.

Deasupra casei tale ies
Și azi aceleași stele,
Ce-au luminat atât de des
Înduioșării mele.

Putut-au oare-atâta dor
În noapte să se stingă,
Când valuri de izvor
N-au încetat să plângă,

Și peste arbori răsfirați
Răsare blânda lună,
Ce ne găsea îmbrățișați
Șoptindu-ne-mpreună.

Când luna trece prin stejari
Urmând mereu în cale-și
Când ochii tăi, tot încă mari,
Se uită dulci și galeși?

1. Scrie enunțuri prin care să ilustrezi omonimia următoarelor cuvinte din text.

luna → _____
→ _____

liliicii → _____
→ _____

dor → _____
→ _____

2. Ilustrează, prin enunțuri potrivite, diferitele sensuri (propriu de bază, secundar și figurat) ale următoarelor cuvinte:

a. inimă _____

b. valuri _____

Ne amintim

a. **Derivarea** este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului care constă în formarea de cuvinte noi cu ajutorul **prefixelor** și al **sufixelor**, pornind de la un cuvânt existent în vocabular, numit **cuvânt de bază**.

a citi: cititor, citeș, (a) reciti

b. **Compunerea** este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului care constă în formarea de cuvinte noi cu ajutorul a **două sau mai multe cuvinte existente în limbă**.

- sudare: binefacere, untdelemn, despre
- alăturare: cu cratimă: după-amiază, leu-de-mare, Cluj-Napoca
 fără cratimă: de la, două sute, Mircea cel Bătrân
- abreviere: UE, TAROM, Plafar

(a) chema $\rightarrow$ _____

cunoscut → _____

casă → _____

stea $\rightarrow$ _____

blând →

credință → _____

floare →

izvor → _____

noapte → _____

dulce →

Amintiri

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Criterii de acordare a calificativelor

Excelent: utilizarea a 4 cuvinte derivate, text coerent, în concordanță cu titlul, fără greșeli de ortografie sau de punctuație

Foarte bine: utilizarea a 3-4 cuvinte derivate, text coerent, în concordanță cu titlul, una-două greșeli de ortografie sau de punctuație

Bine: utilizarea a două cuvinte derivate, text coerent, parțial corelat cu titlul, 3-4 greșeli de ortografie sau de punctuație sau utilizarea a 3 cuvinte derivate, text parțial coerent, corelat cu titlul, cu 3-4 greșeli de ortografie sau de punctuație

Satisfăcător: utilizarea unui singur cuvânt derivat, text parțial coerent și corelat cu titlul, 5 sau mai multe greșeli de ortografie sau de punctuație

5. Explică modul de formare a următoarelor cuvinte compuse din text, folosind *Dicționarul explicativ al limbii române*, dacă e necesar.

- *deasupra* → format prin compunere prin _____: _____ + _____
- *aceleași* → format prin compunere prin _____: _____ + _____
- *împreună* → format prin compunere prin _____: _____ + _____

Aflăm

Conversiunea (numită și **schimbarea valorii gramaticale**) este mijlocul intern de îmbogățire a vocabularului care constă în obținere de cuvinte noi prin trecerea de la o parte de vorbire la alta.

Principalele categorii de conversiune sunt următoarele:

1. În clasa **substantivului** pot trece cuvinte aparținând unor părți de vorbire ca:

- a. adjectivul: **Tânărul** de ieri a fost foarte amabil.
- b. adverbul: Am aflat că fratele său a făcut **un bine**.
- c. numeralul: Colega noastră a luat **un nouă** la fizică.
- d. interjecția: Ne-a împărțit **oful** său.

Observație: Substantivizarea se realizează prin articulare.

2. În clasa **adjectivului** pot trece cuvinte aparținând clasei verbului, la forme nepersonale:

- a. participiu (adjectiv participial): Filmul **văzut** a fost interesant.
- b. gerunziu (gerunziu acordat): I-a întins mâna **tremurândă**.

3. În clasa **adverbului** pot trece cuvinte aparținând unor părți de vorbire ca:

- a. adjectivul: Fiica lor cântă **frumos**.
- b. substantivul (care denumește anotimpurile, zilele sau părțile zilei):

Iarna / Vineri / Seara mergem la bunici.

6. Identifică, în textul dat, trei cuvinte obținute prin conversiune și explică modul de formare, urmând modelul.

cunoscut → adjectiv provenit din participiul verbului „a cunoaște“

- _____ → _____
- _____ → _____
- _____ → _____

7. Construiește enunțuri în care fiecare cuvânt să aibă, în ordinea dată, valorile gramaticale indicate.

a. trecut – verb la participiu, adjectiv provenit din participiu, substantiv comun

b. noaptea – substantiv comun, adverb de timp

c. dulce – adjectiv propriu-zis, adverb de mod

d. aproape – adverb de loc, substantiv comun

e. opt – numeral cardinal, substantiv comun

8. Scrie cât mai multe cuvinte care alcătuiesc familiile lexicale ale următoarelor cuvinte:

blând	
floare	
a plânge	

9. Utilizând *Dicționarul explicativ al limbii române*, varianta tipărită sau online, stabilește limba din care au fost împrumutate următoarele cuvinte din poezie: *drum, vreme, veac, liliac, val, izvor*. Menționează ce fel de împrumuturi reprezintă acestea.

10. Împrumuturile vechi și noi au intrat în conflict, întrucât fiecare categorie pretinde că este cea mai importantă. Încearcă să le împaci, formulând, pentru fiecare, câte două enunțuri prin care să arăți rolul în dezvoltarea vocabularului limbii române.

împrumuturi vechi	împrumuturi noi

Aflăm

Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului constau în împrumuturile de cuvinte din alte limbi.

Cuvintele din alte limbi au pătruns și pătrund în limba română ca rezultat al **contactului direct cu vorbitorii de alte limbi** sau ca rezultat al unor **influențe istorice și culturale** manifestate de-a lungul timpului.

În funcție de momentul pătrunderii în limba română, împrumuturile lexicale se clasifică astfel:

A. împrumuturi lexicale vechi, din limbile:

- a. **slavă:** nevastă, ulei, plug, bolnav, cocoș, gât, a plăti etc.
- b. **maghiară:** oraș, belșug, hotar, talpă etc.
- c. **turcă:** halva, dușman, chef, bacșiș etc.
- d. **greacă:** prosop, salată, piper, sfoară etc.

B. împrumuturi lexicale noi (neologice), din limbile:

- a. **franceză:** automobil, poezie, chiuveță, dificil, interesant etc.
- b. **italiană:** chitară, operă, bariton, solfegiu etc.
- c. **germană:** boiler, șurub, bliț, bormașină etc.
- d. **engleză:** show, fotbal, computer, star etc.
- e. **latina savantă:** colocviu, ager, insulă, clar etc.

C. EXERSEAZĂ ELEMENTELE DE FONETICĂ

• Citește poezia *La-nceputul serilor*, de Nichita Stănescu, pentru a putea rezolva sarcinile de lucru formulate mai jos.

Liniștea te-nsoțea pretutindeni, ca o suită.
Dacă ridikai o mână, se făcea în arbori tăcere.
Când mă priveai în ochi, împietrea o clipită
din a timpului curgătoare putere.

Simțeam că pot adormi, visând stele locuite.
Și, numai dacă m-ar fi atins umbra ta foșnitoare,
așfi putut împinge nopțile-ncremenite
ca pe-o elice-naintând, spre soare.

Și numai sentimentul acesta îmi da fericire,
 numai gândul că sunt și că ești.
 Sprijineam pe țărâitul greerilor coviltire,
 sub care beam azurul decantat în cești.

Și când sfârșeam cuvintele, inventam altele.
 Și când se-nsera cerul, inventam ceruri albastre,
 și când orele se-nverzeau ca smaraldele,
 ne bronzam la lumina dragostei noastre.

...Dar tot timpul suna ceva... ceva răsună,
 un cântec de iarbă cosită, de taciturne mări,
 în care inima de-atunci își revărsa
 meandrele pierdutele candori.

1. Menționează numărul de litere și numărul de sunete din cuvintele date.

arbori	___ litere	elice	___ litere	fericire	___ litere
	___ sunete		___ sunete		___ sunete
sfârșeam	___ litere	ceruri	___ litere	ceva	___ litere
	___ sunete		___ sunete		___ sunete

2. Desparte următoarele cuvinte în silabe, marcând silabele accentuate.

tăcere – _____	albastre – _____
umbra – _____	cântec – _____
altele – _____	inima – _____

3. Precizează dacă următoarele cuvinte din text conțin diftong, triftong sau hiat, completând tabelul dat: *liniștea, suită, ridicai, priveai, simțeam, locuite, țărâitul, beam, înverzeau, noastre, iarbă, meandrele.*

Cuvinte cu diftong	Cuvinte cu triftong	Cuvinte cu hiat

- liniştea → diftongul *ea* → *e* – semivocală; *a* – vocală**

liniştea → diftongul *ea* → *e* – semivocală; *a* – vocală

- te-nsotea: _____

- pe-o: _____

D. AFLĂ MAI MULTE

• În continuare, vei citi un articol despre cinci dintre cele mai frumoase cupluri din literatură, postat de Noni Alexa pe site-ul www.carteadelaora5.ro. După lectura textului, rezolvă sarcinile de lucru formulate mai jos.

Pentru ea s-au declanșat războaie, s-au înfruntat pericole, au fost jertfite vieți și pusă în joc chiar nemurirea. „Iubirea ce rotește sori și stele“, după cum spune Dante în „Divina Comedie“, motorul universului și unul dintre cele mai profunde și intense sentimente omenești, a oferit literaturii subiectul unor opere care se află acum în patrimoniul cultural al tuturor popoarelor. Unele dintre cele mai frumoase cupluri din literatură au depășit de mult granițele ficțiunii și au devenit parte a culturii populare. Tragica poveste de dragoste dintre Romeo și Julieta o cunosc și cei care nu au citit piesa lui Shakespeare. Iar replica din Othello – „Desdemona, dă-mi batista!“ – este la fel de cunoscută și celor care nu au citit piesa dramaturgului britanic. Este uimitoare forța de fascinație pe care o au unele cupluri din literatură, iar aceasta se întâmplă, probabil, pentru că apelează tocmai la un sentiment atât de puternic precum iubirea. Să ne amintim împreună de 5 dintre cele mai frumoase cupluri din literatură.

1. Cel mai celebru cuplu de îndrăgostiți din toate vremurile este, fără îndoială, Romeo și Julieta. Numele personajelor create de Shakespeare au devenit sinonime cu iubirea însăși, iar povestea lor a fost tradusă în cele mai multe limbi ale Pământului. „Din cele două case-ndușmănite/ Ies doi îndrăgostiți loviți de soarte,/ Și vrajba cu nenorociri cumplite/ Sfârșește prin a tinerilor moarte“ se spune în prologul piesei. Ne impresionează acest cuplu de îndrăgostiți nu numai prin intensitatea sentimentelor lor, ci și prin faptul că iubirea interzisă pare să fie chiar destinul lor.

2. Eroii uneia dintre cele mai populare legende ale spațiului anglo-saxon, datând încă din secolul al XII-lea, Tristan și Isolda, sunt și ei protagoniștii unei povești tragice de iubire. Pasiunea mistuitoare dintre cei doi are ca pretext faptul că au băut o licoare magică. Însă nu obișnuim să spunem despre atâtea perechi de îndrăgostiți că sunt „fermeceți“? Cavalerul Tristan și prințesa irlandeză Isolda sunt și ei sortiți unei iubiri imposibile. Căci, chiar și atunci când au fugit de rege pe insula pustie, cei doi îndrăgostiți așază sabia între ei când dorm unul lângă celălalt. Oare pentru că pasiunea este mai intensă atunci când obiectul dorinței este interzis?

3. Deși este impropriu să vorbim despre un cuplu în cazul Luceafărului lui Eminescu și al Cătălinei, nu putem să nu ne oprim asupra tainicei fascinații pe care o simte „prea frumoasa fată.../ mândră-n toate cele,/ Cum e Fecioara între sfinți /Și luna între stele“ față de Luceafăr. Hyperion este pregătit să ofere chiar nemurirea sa „în schimb pe-o sărutare“, însă Cătălina nu-și poate depăși condiția. Perfecțiunea ființei celeste este preferată doar ca obiect al contemplării, însă când este vorba despre a experimenta jocul iubirii, Cătălin, „viclean copil de casă“, este mult mai potrivit.

4. Un exemplu la care facem adesea referire atunci când vrem să vorbim despre fidelitate este cel al Penelopei, soția lui Ulise, eroul „Odiseei“ lui Homer. Epopeea antică în care sunt descrise aventurile lui Ulise în lunga sa călătorie spre Ithaca ne-a oferit unul dintre cele mai frumoase cupluri ale literaturii universale. Nu putem să nu admirăm dârzenia cu care Ulise înfruntă încercările celor 20 de ani de pribegie, dar și iubirea fidelă a Penelopei, care țese și descoase aceeași pânză pentru a temporiza dorința peșitorilor de a o lua de soție.

5. Ajungând un pic mai aproape de zilele noastre, îi suntem datori scriitoarei Margaret Mitchell pentru faptul că ne-a oferit unul dintre cele mai frumoase cupluri din literatură – Scarlett O'Hara și Rhett Butler, protagoniștii romanului „Pe aripile vântului“. Fiecare cititor al romanului a urmărit

probabil cu sufletul la gură alegerea pe care o va face până la final Scarlett, cea cu inima împărțită între pasiunea pentru Ashley și cea pentru Rhett. Însă replica de final a protagonistei, „până la urmă și mâine este o zi“, ne lasă speranța că undeva, cândva, destinul capricioasei Scarlett s-a întâlnit cu cel al cinicului, însă fermecătorului Rhett.

(Sursa: <http://www.cartedelaora5.ro/5-dintre-cele-mai-frumoase-cupluri-din-literatura/>)

1. Formulează răspunsuri scrise la întrebările date.

a. Cine a scris piesa de teatru „Romeo și Julieta“?

b. Cine era Isolda?

c. În ce secol a apărut legenda lui Tristan și a Isoldei?

d. În ce creație a lui Eminescu apar personajele Cătălina și Cătălin?

e. Unde îl aștepta Penelopa pe Ulise?

f. Ce părere ai despre povestea de dragoste dintre Penelopa și Ulise?

g. Care sunt protagoniștii din romanul „Pe aripile vântului“?

2. Recitește introducerea articolului și selectează un scurt fragment care ți se pare semnificativ, care te-a impresionat sau care te-a făcut să te gândești la o situație familiară. Apoi, completează tabelul de mai jos.

Fragmentul selectat	Interpretarea acestuia

Interpretarea fragmentului se face având în vedere următoarele întrebări:

- Cum te-ai simțit când l-ai citit?
- La ce te-ai gândit când l-ai citit?
- Ce întrebări ai în legătură cu fragmentul selectat?

3. Exprimă-ți preferința pentru una dintre poveștile de dragoste prezentate pe scurt în articolul dat. Scrie două-trei motive pentru care ți-ar plăcea să afli detalii despre povestea aleasă.

4. Discutați în clasă despre răspunsurile de la exercițiul anterior, formați perechi sau grupe de câte 3 elevi în funcție de preferințele enunțate și realizați un proiect despre unul dintre cuplurile celebre prezentate. Veți citi opera literară în care apar personajele sau veți viziona ecranizarea/punerea în scenă a textului (dacă există), iar în proiectul vostru veți face un rezumat al poveștii, veți caracteriza succint personajele și veți prezenta curiozități/alte detalii despre cuplul prezentat.

Modul de realizare poate fi variat: prezentare PowerPoint, poster, text scris, clip video etc. Prezentați rezultatul muncii voastre colegilor.

E. POȚI MAI MULT

• În continuare, vei citi poezia *Izvorul nopții*, de Lucian Blaga. Rezolvă cerințele formulate pornind de la acest text.

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adânci, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste seșuri
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi,
lumina mea.

1. Scrie sinonime contextuale pentru următoarele cuvinte preluate din textul dat:

adânci = _____ acoperind = _____

tainic = _____ întuneric = _____

șesuri = _____ așa = _____

2. Alege trei cuvinte de la exercițiul anterior și integrează antonimele lor în enunțuri potrivite.

- _____
- _____
- _____

3. Explică modul de formare a cuvintelor:

- încât → _____
- seara → _____
- culcat → _____
- tainic → _____

4. Scrie câte trei cuvinte din familiile lexicale ale următoarelor cuvinte:

- a. frumos: _____
- b. negru: _____
- c. izvor: _____
- d. munte: _____

5. Identifică cinci cuvinte din poezie care conțin diftong și completează tabelul, conform modelului dat.

cuvântul	despărțirea în silabe	diftongul	vocala	semivocala
<i>seara</i>	<i>sea-ra</i>	<i>ea</i>	<i>a</i>	<i>e</i>

6. Menționează, într-un enunț, ce rol are cratima din structura *de-ntuneric*.

7. Identifică, în textul citit, trei cuvinte sau grupuri de cuvinte care marchează prezența eului liric.

8. Transcrie, din poezia dată, câte un exemplu pentru fiecare dintre următoarele figuri de stil, precizând semnificația fiecăreia (ce exprimă, sugerează sau evidențiază).

epitet	enumerație	metaforă
• semnificație _____	• semnificație _____	• semnificație _____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

9. Scrie un text, de 60-70 de cuvinte, în care să comentezi ultimele două versuri ale poeziei, evidențiind mesajul transmis prin vocea eului liric.

10. Discutați în clasă și exprimați-vă opiniile despre semnificația titlului *Izvorul nopții*. Faceți referire la: sensurile celor două cuvinte, alăturarea lor, conținutul poeziei, alte procedee artistice folosite.

- Notează 3-4 opinii exprimate despre semnificația titlului *Izvorul nopții*.

*11. În poezia scrisă de Lucian Blaga, ochii iubitei ocupă un loc central. Lucrați în grupe de 3-4 elevi, căutați informații despre ochi (trăsături, simbolistică, reprezentări etc.) și realizați o prezentare cât mai originală a acestora. Împărtășiți rezultatul muncii voastre sau expuneți prezentările în clasă.

F. AUTOEVALUEAZĂ-TE

Se dau textele de mai jos.

A.

Cad în genunchi și-ți mulțumesc, iubire,
Pentru aceste zilnice semnale
Și voci ale mărinimiei tale
Cu care-mi umpli sufletu-n neștire.

Cad în genunchi și-ți mulțumesc, iubire,
Pentru înaltul pact ce ne unește,
Timbrat de-a fericirii stea subțire
Și-ți mulțumesc și pentru deznădejde.

(*Iubirii*, de Nina Cassian)

B. Nina Cassian s-a născut pe 27 noiembrie 1924 la Galați, într-o familie de evrei. Tatăl său, Iosif Cassian-Mătășaru (1896-1981), a luptat în Primul Război Mondial și a început să publice poezie în revistele literare ale epocii, fără reușite menționabile, dar s-a făcut cunoscut după 1944 ca un traducător notabil din limba germană. Nina Cassian sau Renée Annie Cassian, pe numele ei complet, se mută cu familia la Brașov, unde studiază la Liceul de Fete „Principesa Elena” (astăzi

Colegiul Național „Unirea”), iar din 1935 în București. Precoce și polivalentă, scrie poezie, traduce, ia cursuri de actorie, cântă la pian, compune și desenează.

Se afirmă ca o poetă neomodernistă cu momente remarcabile, însă de o productivitate scăpată de sub control – care îi traduce, în fond, arderile intense și năvalnica ambiție de afirmare ce nu o va părăsi până la sfârșitul vieții.

În 1985 călătorește în Statele Unite ca profesor invitat și decide să nu se întoarcă în țară. Înconjurată de o nouă și neașteptată aură de disidentă, devine una dintre cele mai cunoscute scriitoare din România în spațiul anglo-saxon, publicând diverse volume. În România îi apar trei volume de jurnal cu titlul „Memoria ca zestre” și este redescoperită ca o figură ce anticipează prin biografia sa (mai mult decât prin operă) atitudini, efervescențe și impetuoșități luate de partea lor de tinere femei care i-ar fi putut fi strănepoate.

Se stinge din viață pe 15 aprilie 2014 la New York, iar urna cu cenușa sa e depusă la crematoriul „Cenușa” din București, unde se află și rămășițele părinților săi și ale fostei mari iubiri, bărbatul care i-a fost soț vreme de treizeci și șase de ani, gazetarul Al. I. Ștefănescu.

(Sursa: <https://www.lapunkt.ro/2019/02/poemul-saptamanii-nina-cassian/>)

1. Precizează dacă următoarele enunțuri care vizează textele date sunt adevărate sau false, notând A sau F în caseta din dreptul fiecăruia. **10 puncte (5 × 2 puncte)**

a. Temele din textul A sunt iubirea și natura.	☐
b. Verbele <i>cad</i> și <i>mulțumesc</i> (textul A) sunt mărci ale prezenței eului liric.	☐
c. În textul A, predomină un ton trist, melancolic.	☐
d. Scopul celui de-al doilea text este de a informa.	☐
e. Textul B este preluat dintr-o revistă.	☐

2. Stabilește corespondența între elementele din coloana stângă și cele din coloana dreaptă, trecând în casete numărul corespunzător din coloana din dreapta. **10 puncte (5 × 2 puncte)**

a. deznădejde	☐	1. cuvânt derivat cu sufix
b. traducător	☐	2. cuvânt obținut prin conversiune
c. cunoscută	☐	3. cuvânt împrumutat
d. anglo-saxon	☐	4. cuvânt derivat cu prefix și sufix
e. pian	☐	5. cuvânt derivat cu prefix
		6. cuvânt compus

3. Completează următoarele enunțuri care vizează textul A. **20 de puncte (5 × 4 puncte)**

- a. În prima strofă, rima este _____ .
- b. Măsura versurilor este de _____ .
- c. Repetiția din poezia dată este _____ .
- d. Un epitet din a doua strofă a textului este _____ .
- e. Figura de stil care se regăsește în versul Și voci ale mărinimiei tale este _____ .

